

Nacht van bevrijding

“Waarom is deze nacht anders dan andere nachten?” Met die vraag begint de viering van paasnacht en het antwoord erop luidt aldus: “Zo gedenk ik wat de Levende voor mij heeft gedaan toen ik wegtrok uit Egypte.” (Ex 13,8) Dit antwoord is verrassend. Alsof wij, U en ik, zijn weggetrokken uit Egypte. Het is toch een oud verhaal, van heel lang geleden, over een bevrijdende uittocht die een klein volkje is overkomen, dat als vluchteling in het grote en machtige Egypte was terechtgekomen en daar aanvankelijk welkom was en onderdak en voedsel kreeg? Maar de tijden veranderden en ze werden als gevaarlijke vreemdelingen apart gezet en als slaven te werk gesteld. Ze werden gebruikt en als werkvee uitgebuit. Hun kinderen kregen geen toekomst meer. Zo vertelt dat oude verhaal. En toen, in die uitzichtloze situatie is er iemand opgestaan en vroeg aan de Farao, of hij met zijn mensen drie dagen de woestijn in mocht gaan om hun God te ontmoeten die komende was. Een vraag die op een muur van afwijzing stoot. Hoe krijgt die Mozes het in zijn malle hoofd om op te komen voor zijn mensen, mijn slaven! Mozes, zijn naam betekent: uit het water opgepakt. Pleegkind van de dochter van de Farao, aan het hof opgegroeid, maar nu op zoek naar zijn wortels, naar de bron van zijn bestaan. De vraag van Mozes heeft het zaad van de vrijheid in velen harten gezaaid. Alsof er een scheurtje komt in een dodelijke levensovertuiging. Wij zijn nu eenmaal slaven, slachtoffers van de macht. Een doodoener die mensen opsluit en tot gevangene maakt van hun situatie. Het is nu eenmaal zo. Wij kunnen niets. Zelfs de klacht is in de kelen opgedroogd. Zien te overleven als levend ding is het enige. In die situatie staat Mozes met zijn metgezel Aaron op en begint een ander verhaal te vertellen, dat als een lopend vuur mensen in beweging zet en de Farao onwrikbaar verhardt in zijn tirannie. Maar de nacht is gekomen dat ze gingen, uittocht, eerste stappen in de vrijheid van de woestijn en toen die zee van water. De Farao had zich bedacht en zette de achtervolging in met al zijn paarden en wagens, zijn leger op volle sterkte. Mozes heft zijn herdersstaf op en een oostenwind blaast een droge weg door de zee. En God, de Levende, staat als een wolkkolom tussen dat volk dat gaat en Egypte dat wil vernietigen. De Levende gaat voor op de weg naar samenleven in vrijheid, naar een koninkrijk waar de liefde regeert. Dat oude verhaal over de bevrijding uit Egypte, uit het angstland van de dood, dat vertellen en horen wij vanavond opnieuw, alsof het ons verhaal is. De Levende heeft ons, u en ik, uit Egypte weggehaald. Niet anderen, ooit, in een ver verleden, als het echt zo gegaan is, maar ons, wij hier en nu, die dit verhaal horen en herkennen en onszelf daarin tegenkomen als in een spiegel. Wij gedenken dat de Levende ons uit de slavernij deed opstaan, dat een woord, een vraag van een ander, van een onbekende bekende, -was het Mozes of Jezus of mijn buurvrouw?- dat een woord mij zo raakte dat ik in beweging kwam en een nieuwe stap mocht en kon zetten als antwoord op een vraag aan mij. Gedenken, herinneren, tot je laten spreken, dat brengt bevrijding, maar vergeten brengt ballingschap, zegt een joods spreekwoord. Wie durft af te dalen in zichzelf? Wie durft te luisteren naar de leegte en volheid, de pijn en de stilte, de angsten en het schreeuwen om hulp dat in onze ziel begraven ligt, verdrongen onder een grote steen van schaamte, achter de gesloten deur van onze privé-gevangenis? De Levende, zo staat geschreven, daalde af om zijn volk te redden, want hij had hun vernedering en ellende gezien en gehoord. Op de bodem van onze ziel wacht de goddelijke lichtvonk op ons, maar wie durft af te dalen?

Nacht van Bevrijding, nacht waarin de schepping begint, want bevrijden betekent het scheppen van een nieuw begin, het scheiden van duisternis en licht. Want, zo vertelt het verhaal, de aarde lag er bar en boos bij, en dat weten wij maar al te goed. Hoe geweld door mensen gedaan dood en angst zaaien, hoe oorlogen en machtwellust het leven van mensen verwoest, hoe wij deze planeet bewust en onbewust vervuilen en stuk maken. In deze duistere chaos zweeft Gods geest en schept licht. Kunnen en willen wij dat licht ontvangen? Mag dat goddelijk licht ons omvormen tot lichtdragers die verwarmen en verbinden? En deze vraag brengt ons bij de woorden van de profeet Jesaja. Ten diepste

is deze nacht, de nacht van de liefde. De nacht van het Hooglied. De terugkeer van de geliefde. Want Jeruzalem, de mensenstad, is als een onvruchtbare vrouw. Een verlaten en wanhopige vrouw omdat ze haar geliefde kwijt is. Ze heeft hem verlaten. Ze is in de ban geraakt van zichzelf. Hoe kan het gebeuren dat geliefden van elkaar vervreemden, dat de verbinding breekt, dat angst en zelfzucht het vertrouwen verduisteren en dat de liefde verandert in angst en haat? In die eenzame leegte kondigt de profeet de terugkeer aan van de Geliefde. De Heilige van Israel, je maker en bevrijder neemt je opnieuw tot vrouw. Zijn liefde zal de hele aarde en allen met open armen ontvangen en vrede en gerechtigheid brengen. Wij worden gekend en bemind door de Levende God zegt Jesaja, maar hoe en waar word je dat gewaar? Waar is de deur waarop de liefde klopt? Wie verandert de leegte in ruimte, de chaos in een woning, wie breekt de cocon waarin ik gevangen zit?

In alle vroegte gaan vrouwen met geurige olie op weg naar een graf. Ze zien dat de steen is weggerold. Ze gaan het graf in. Niets. Leeg. Schrik en angst bevangt hen. Ze blijven en zoeken en dan plotseling, als in een visioen, in een droomgezicht, een intense verlichtingservaring. Er gebeurt iets in hun innerlijk, in hun ziel. Twee gestalten in stralend licht. Wie zijn het? Zijn het Mozes en Elia die eerder met Jezus spraken over zijn Exodus, zijn Uittocht, op de berg van de verlichting? De vrouwen bedekken hun ogen, zien niet maar horen de vraag die alles doet kantelen: wat zoekt u? De levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt. En ze horen vergeten woorden over de weg van Mensenzoon die eindigen met opstaan. Met dichte ogen schouwen zij zijn Aanwezigheid in de leegte van zijn afwezigheid. En dan worden ze wakker, ontwaken, verstaan en weten: zijn geestkracht, zijn levensadem zoekt in ons een woning, een lichaam, wil in ons geschieden. Hij gaat ons op een totaal nieuwe manier voor naar het Koninkrijk dat als zaad in mensen wil ontkiemen. Lees en beluister het evangelie daarin gaat de Opgewekte ons voor. Waar liefde is en vriendschap, daar is God. Waar mensen opstaan in zijn geest, daar komt de Messias aanwezig. De vreugde van het terugvinden doet ons opstaan en verder zoeken naar zijn Koninkrijk in ons en onder ons.

André Wesche
(awesche@kpnmail.nl)

Gelezen: Lucas 23,50-56; Exodus 14,15-31; Jesaja 54, 5-14; Genesis 1,1-5; Lucas 24,1-12.